

■ درس سیزدهم: آزاد (فرهنگ بومی ۲)

■ اهداف

- ۱ آشنایی با فرهنگ و آداب و رسوم منطقه مسکونی؛
- ۲ تقویت مهارت نوشتن و خلق آثار نو؛
- ۳ تقویت اعتماد به نفس دانش آموزان؛
- ۴ ارزش و بها دادن به آداب و رسوم محل زندگی دانش آموزان هر منطقه.

توجه:

باتوجه به متن انتخابی، ممکن است اهداف دیگری در این درس پی گرفته شود.

■ آموزش

جلسه اول	
آموزش درس	۴۰ دقیقه
درک مطلب	۱۰ دقیقه

درس آزاد

در نوشتن درس آزاد توجه دانش‌آموزان را به عنوان درس (ادبیات بومی) و همچنین به موضوع فصل (راه زندگی)، که از نکات مهم است، جلب می‌کنیم.

درس آزاد مجالی است برای بروز خلاقیت دانش‌آموزان و چون توسط دانش‌آموزان تألیف می‌شود، می‌توانند اسم یا اسامی خود را در پایان درس به عنوان مؤلف آن بنویسند. متن نوشته شده در درس آزاد می‌تواند به صورت علمی، داستانی، تخیلی، اخلاقی، مذهبی و دینی و... باشد. از نکات قابل توجه درس آزاد می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ساده و روان و کوتاه باشد.
- زیبا و تأثیرگذار باشد.
- هدفدار و آموزنده باشد.
- در نوشتن متن درس از واژه‌های آشنا و قابل فهم بهره گرفته شده باشد.
- نکات دستوری در آن رعایت گردد.

و ...

بهره‌گیری از رسانه: گاهی برای ایجاد انگیزه جهت تولید درس آزاد، می‌توان تصاویر مختلفی پیرامون زیست بوم ایران را به نمایش درآورد.

جلسه دوم	
زبان محلی	۲۰ دقیقه
حکایت	۳۰ دقیقه

حکایت

عمرگران مایه: سعدی در این حکایت مردم را به داشتن طبع بلند و دست یافتن به عزت نفس توصیه می‌کند. انسان گاهی در زندگی بر سر دو راهی قرار می‌گیرد. سعدی می‌گوید برای لقمه‌ای نان هیچ وقت کمر خم نکنید. وقتی انسان حقیقت را می‌طلبد، اگر هم به ظاهر چیزی را از دست بدهد، در واقع چیزی بزرگ‌تر به دست می‌آورد. دو برادر می‌تواند همان جنگ بین دل و عقل انسان باشد (البته عقل دنیایی). اگر کسی آهن گداخته را با دست خمیر کند، بهتر از آن است که دست به سینه مدام پیش امیر خم و راست شود و روحش را بیازد.

نکاتی پیرامون حکایت عمر گران‌مایه

عمر گران‌مایه از باب اوّل گلستان سعدی نقل شده است. باب اوّل گلستان سعدی دربارهٔ سیرت پادشاهان است و مطالب آن حول چند محور است:

۱ قدرت طلبی؛

۲ توصیه‌هایی دربارهٔ زمامداری

۳ افرادی که مناصب و پست‌های حکومتی دارند؛

۴ توصیه‌هایی به اطرافیان حاکمان.

گلستان سعدی، پربارترین اثر فارسی است که در مدت زمان کوتاهی نگاشته شده است، ولی دست‌مایهٔ آن تجارب ارزشمندی است که در سفرهای مختلف، در دیدار با شخصیت‌ها و مردم عادی، اماکن گوناگون و همچنین تحصیلات فراوانی که داشته به دست آمده است. گلستان شامل اخلاق و پند و اندرز است و ذکر حوادثی که نتایج اخلاقی و تربیتی در بر دارد.

سعدی به دنبال نقل حادثه نیست، بلکه به دنبال این است که از آن برای بهبود زندگی انسان‌ها نتیجه بگیرد. گلستان، تصویر جهان و زندگی است. تصویر زیبایی‌ها و زشتی‌ها و واقعیت‌های زندگی که هنرمندانه بیان شده است.

نثر سعدی در گلستان نثر مسجع است، اما به گونه‌ای ابتکاری که سنگین نیست. واژه‌هایی را انتخاب کرده و به هم پیوسته است که «طنین موسیقی» و آهنگ مناسب و موزون و دلنواز را به گوش می‌رساند. اشعار گلستان در ضمن حکایت‌ها از خود سعدی است و این ابیات برای شاهد مثال نیست بلکه برای ادامه و تکمیل مطلب است؛ از نثر به نظم می‌آید و مطلب را کامل می‌کند.

توجه:

* بسته به متن تولیدی این درس می‌تواند مانند درس‌های پیشین چندین جلسه دیگر نیز تحت عنوان فعالیت‌های نوشتاری و ... داشته باشد.